

POSUDEK VEDOUCÍHO NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Název práce: **Individualizovaný přístup k žákovi na počátku vzdělávání jako
prevence školních obtíží**

Autorka: **Bc. Andrea Mrázková**

Vedoucí práce: **PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.**

Autorka je studentkou oboru Učitelství pro 1. st. ZŠ a zvolila si pro svou diplomovou práci aktuální téma – individualizovaný přístup žákům na počátku vzdělávání jako prostředek prevence školních obtíží. K tomuto tématu se dostala spontánně, studuje ještě speciální pedagogiku a v kontextu inkluzivního vzdělávání se řeší podpůrné prvky pro něj. Dovednosti učitele individualizovat a diferencovat výuku zcela jistě mezi ně patří. Užším rámcem tématu byl návrh tzv. Třístupňového modelu péče, který konkretizuje možnost preventivního působení na počátku vzdělávání u žáků s počínajícími obtížemi ve čtení a psaní (je zde předpoklad, že by se mohly z těchto začátečnických obtíží v budoucnu rozvinout specifické poruchy učení).

Pokud mám zhodnotit práci jako celek, diplomandka přistupovala ke všem etapám zpracování diplomové práce velmi poctivě, prostudovala všechna východiska individualizovaného přístupu k žákům, které se v naší literatuře nabízejí, realizovala rozhovory s učitelkami na toto téma, ty analyzovala metodami kvalitativního výzkumu, k samotnému psaní práce přistoupila zodpovědně. Musím zmínit samostatnost, ale také pravidelné konzultace se školitelkou a průběžné zpracovávání aktuálních otázek jednotlivých etap.

Samotná práce je členěna do obvyklých částí, do části teoretické a praktické, s poměrně vyrovnaným rozsahem. Nechybí žádná z požadovaných částí práce, jako je abstrakt, klíčová slova, metodologie práce, interpretace výsledků, diskuse, závěr.

Dominantními tématy literární části práce je samotné rozlišení pojmů individualizace a diferenciací výuky, dále jsou to tematické okruhy, které se vzhledem k mladšímu školnímu věku mohou stát předmětem individualizovaného přístupu. Ač autorka vychází ze zmíněného Třístupňového modelu péče pro žáky s SPU, pamatuje na to, že nejenom oni potřebují tento přístup, ale že jsou zde další kategorie žáků, se kterými by měl učitel umět pracovat (školní nezralost a nepřipravenost žáka, nadání, podprůměrné intelektové schopnosti, výchovné obtíže aj.). Nechybí ani ukotvení v dominantních znacích žáka mladšího školního věku, některé typické charakteristiky tohoto věku totiž mohou potřebu individualizovaného přístupu předurčovat. Poslední kapitolu věnuje učiteli – jeho profesním i osobnostním předpokladům i požadavkům kladeným na ně. Autorka pracuje s literaturou korektně, převážně s bibliografickými zdroji z českého a slovenského prostředí, nedopouští se žádných chyb.

Pro svůj diplomový úkol si autorka postavila výzkumnou otázku, jak učitelé - elementaristé nahlízejí na individualizovaný přístup k žákům. Vycházela z předpokladu, že učitelé v praxi mají zkušenost, kterou je možné zachytit prostřednictvím rozhovorů a přispět tak k odborné debatě, zda

je vůbec v kontextu českého školství tento přístup možný. Obecně položenou otázku si pak strukturovala do několika podotázek, týkajících se percepce smyslu individualizace ze strany učitele, dále poznání, jak učitelé žáky kategorizují, jak pracují se žáky v případě výskytů výukových obtíží, z jakých zdrojů si získávají informace o žákovi a jak spolupracují s rodiči. Již toto členění napovídá, že se chtěla dobrat všech okolností, které individualizovaný přístup předurčují.

Nesporným přínosem diplomové práce pro studentku bylo, že se musela naučit pracovat pomocí polostrukturovaných rozhovorů. V práci je tato etapa pěkně popsána. Autorka pracovala celkem s 10 učitelkami z různých škol, před samotnou realizací rozhovorů uskutečnila pilotáž. Pro zpracování dat použila zakotvenou teorii, ze které se jí v primárním kódování ozřejmily kategorie: maximální rozvoj žáka, přístup učitele k rozvoji žáka, individuální zvláštnosti, sociální schopnosti, spolupráce rodiče a učitele, zdroj informací. Pro popis jednotlivých kategorií používá slovní komentáře, vhodně působí také demonstrace podkategorií v tabulkách, kde si čtenář může udělat představu o rozložení výpovědí mezi respondenkami. Tak např. v kategorii Přístup učitele k rozvoji žáka postihuje postupy, jak toho učitelé docilují: volba metod, volba činností, volba množství, obměna materiálů, specifické pomůcky, individuální podpora, skupinová podpora, hodnocení pokroku. Zajímavě také působí sekundární analýza, kde se pokusila jednotlivé kategorie dát do určité posloupnosti jednotlivých kroků (pro přehlednost je zpracovává i grafem). Oceňuji, že neopomněla vrátit se ke stanoveným otázkám, jak v obecné, tak konkrétní rovině. Její diskuse není jen srovnáváním s literaturou, najdeme zde i analytickou část, kde se nad rámec stanovených otázek zabývá výsledky z hlediska rozdílů mezi respondenty (učitelé dle metody výuky čtení, dle délky praxe, z hlediska počtu žáků ve třídě, podle lokality, aj.). I když není zcela plnohodnotná předchozím kategorizacím, může pro autorku sloužit v budoucnu – dovedu si představit, že by se některých diskutovaných rozdílů věnovala v další výzkumné práci. Tuto možnost sama i naznačuje, když podává další náměty na výzkum v této oblasti.

Pro obhajobu se dotazují, které aspekty individualizovaného přístupu z hlediska percepce učiteli autorku nejvíce překvapily? A případně, jaká jsou omezení individualizovaného přístupu?

Považuji práci za zdařilou, autorka naplnila všechny stanovené cíle. Předpokládám, že autoři tříступňového modelu péče budou mít zájem o výsledky této práce.

Práce odpovídá kritériím kladeným na diplomové práce na katedře psychologie. Doporučené hodnocení výborně.

V Praze dne 3.9.2012

PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.